

Gawlas, Sławomir

"Dzieje Lubelszczyzny, t. III: Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w średniowieczu", oprac. Stanisław Kuraś, Warszawa 1983 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 76/2, 395

1985

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

archeologów, antropologów i historyków polskich, a także szerszego grona niespecjalistów przyczyniając się do wzbogacenia znajomości dziejów i kultury Bułgarii.

S. R.

George Henderson, *Wczesne średniowiecze*, przełożył Piotr Paszkiewicz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1984, s. 297, ilustr.

Publikacja jest kolejnym przekładem serii opracowań dziejów sztuki angielskiego wydawnictwa Penguin Books. Dotychczas ukazały się w Polsce pozycje dotyczące rzeźby średniowiecznej, wczesnego i osobno dojrzałego renesansu, malarstwa i romantyzmu. Autor rezygnując z systematycznego wykładu nie dał przeglądu najbardziej znaczących dzieł i zabytków. Książka zawiera pięć szkiców wprowadzających w problemy wyobraźni artystycznej epoki (do XII w.). Po wprowadzeniu przedstawione zostały: trwanie tradycji barbarzyńskich (dla czytelnika polskiego to chyba najbardziej nowe i interesujące partie), jako rozwinięcie tych zagadnień rozdział następny zatytułowany „świat potworów”, dalej problemy recepcji antyku, obrazowe cykle narracyjne (laickie i świeckie) oraz symbolika Krzyża Świętego. Autor kładzie nacisk na materiał germański i celtycki z zabytkami angielskimi na czele.

S. G.

Dzieje Lubelszczyzny t. III: Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w średniowieczu, opracował Stanisław Kuraś, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1983, s. 319.

Publikacja w 1971 r. w ramach „Słownika historyczno-geograficznego ziem polskich w średniowieczu” zeszytów dotyczących ziemi chełmińskiej i ziemi wyszogrodzkiej nie nawiązała do formy wydanego w 1963 r. słownika ziemi wieluńskiej. Następne zeszyty dotyczyły województwa krakowskiego (cz. 1, z. 1, 1980), płockiego (z. 1—2, 1981), poznańskiego (cz. 1, z. 1—2, 1982—1983) i ukazywały się we w miarę jednolitej szacie graficznej. Zrywa z nią tom województwa lubelskiego, dostosowując format do poprzednich części opracowania dziejów Lubelszczyzny. Poza tym autor trzyma się zasad serii słowników. Opracowanie objęło obszar województwa lubelskiego w granicach XV—XVIII w. Uwzględniono osady i obiekty fizjograficzne pojawiające się w źródłach do 1530 r. (we wstępie s. 15 błąd korektorski zmniejszył datę na 1830) i nieco osad powstałych trochę później. Dało to 843 hasła osad (680 istnieje do dziś, 40 przeszło w części wsi lub obiekty fizjograficzne, 123 zaginęło), 61 haseł obiektów fizjograficznych oraz 19 haseł jednostek takich jak ziemia, powiat, starostwo, klucz (tu ważne zestawienia obsady personalnej urzędów). Kwerenda źródłowa obok materiałów drukowanych objęła przede wszystkim zachowane fragmenty ksiąg sądowych różnych typów: ziemskie, podkomorskie, kasztelana lubelskiego, wojewody lubelskiego, oficjała lubelskiego (nieco informacji także z grodzkich i ziemskich oraz kościelnych krakowskich). Księgi eksцерpowano w całości do około 1470 r., potem uwzględniano najważniejsze dane. Sięgnięto do najstarszych rejestrów poborowych z lat 1531 i 1533, retrospektywnie wykorzystano lustracje 1564/1565 r. i późniejsze. Tom zawiera skrowidze: nazw terenowych, nazw miejscowych spoza województwa lubelskiego oraz rzeczowy. Brak mapy ma zastąpić wydana w 1966 r. w ramach „Atlasu historycznego” mapa województwa lubelskiego w II-jej połowie XVI w.

S. G.